

GroenePreek-2023 (categorie niet-theoloog)

Piet Compaan

Lezing: Numeri 13 en 14

Numeri 13: 28b: “Werkelijk, het vloeit over van melk en honing, en deze vruchten groeien er.”

Onbespoten druiven

Ze staan vooraan, Natan, Micha, Ayla en Rebecca. Pubers, op weg naar volwassenheid.

Ze staan vooraan in de massa van duizenden Israëlieten. Het is doodstil daar in het gele zand van Paran, niet zo ver van de tent waarin Jahweh, hun God woont.

Ademloos luisteren ze naar de verhalen van de 12 mannen die een lange reis door de woestijn achter de rug hebben. ‘Mannen van aanzien’, las ik in een vertaling. Een verkenningstocht in opdracht van hun Heer. Veertig dagen zijn ze weggeweest en hebben ze het beloofde land Kanaän verkend. De jongelui kunnen hun ogen niet afhouden van de prachtige druiven, die twee mannen aan een stok meegedragen hebben. Ze zien de rode granaatappels en de vijgen. Gezonde vruchten. Biologisch gegroeid en gekweekt. Eerstelingen!

Hoor wat de verspieters zeggen: “Werkelijk het land vloeit over van melk en honing, en deze vruchten groeien er.” Het groene land!

Maar..... Maar.... Let op dat woordje ‘maar’ in Num.13:28. De toon verandert. Het klimaat verandert. Angstige gezichten. De aandacht voor het groene land verschuift naar de grote sterke steden. Dat redden we nooit. Sterke grote mannen hebben we gezien. Enakieten. En dan al die volken. Ze zijn te sterk voor ons, te groot, te.....

Er ontstaat een fel debat met als tegenstelling ‘het groene land’ en ‘de sterke steden’. Geloof en vertrouwen tegenover macht en kracht. Tien tegen twee.

Kaleb grijpt in, hij relativeert en probeert de bezwaren van de medeverspieters te ontkrachten.

“Geen probleem”, zegt hij, mede namens Jozua, “we kunnen dat volk makkelijk aan.” Maar de tien zetten hun bezwaren kracht bij. Het lijkt erop dat ze het debat winnen. Machtsdenken wint het van het vertrouwen. De tien “verspreiden praatjes” (Numeri 13:32) las ik in de Willibrord vertaling.

“Ze verspreiden nepnieuws”, zouden wij zeggen. Ze maken de reuzen groter en groter. En ze maken zichzelf kleiner en kleiner. “Sprinkhanen zijn we!”

Het machtsdenken en het gebrek aan vertrouwen gaan de reis naar het groene land blokkeren.

Het volk gaat achter hen staan. Angst maakt zich van hen meester. “Ach waren we maar in Egypte gestorven of hier in de woestijn.”

In één keer is de stemming omgeslagen. “Waarom brengt de Heer ons naar dat land?”

Natan, Micha, Ayla en Rebecca en hun vrienden volgen ontsteld de woordenstrijd. Ze zien ze vlak voor hun neus Mozes en Aäron op hun knieën in het zand. Ze horen Jozua en Kaleb, kapot van verdriet, het nepnieuws ontkrachten. “Mensen, echt het is een buitengewoon goed land. Het is een land dat overvloedig van melk en honing.” Melk en honing, symbolen van overvloed en welvaart. Geen bodem- en luchtverontreiniging. En geen resten van dodelijke pesticiden in de honing. Kanaän, wat een land!

Leeftijdsgenoten van Natan, Micha, Ayla en Rebecca zien duizenden jaren later de verschrikkelijkste oorlogsbeelden op t.v. Laten we hen Johan, Ellie, Gerrie en Ruud noemen.

De Enakieten in hún wereld stoten de meest bloeddorstige oorlogstaal uit. China, Rusland, de VS, Europa voeren hun bewapening op. Eén druk op de knop! En dan. Ja, en dan? Het machtsdenken lijkt de wereld te beheersen en een klimaatverandering in de weg te staan. De Natans en Ayla's van 2023 volgen de ontwikkelingen. En ze maken zich zorgen. Ze zien gletsjers en ijskappen smelten door de opwarming van de aarde. De statistieken tonen aan dat zelfs als de aardopwarming beneden de 1,5 graden blijft, de helft van alle gletsjers zullen verdwijnen. Onderzoeken laten zien dat de bodem verontreinigd is door zware metalen, chemische middelen, meststoffen en andere materialen. Hetzelfde geldt voor het grondwater.

Statistieken wijzen uit dat 70 % van de jongeren in Nederland zich zorgen maakt over het klimaat. Johan en de anderen leven in een tijd dat de multinationals de dienst uitmaken in arme landen. Multinationals storten jaarlijks een half miljoen ton plastic in arme landen. Wat moeten zij tegen deze Enakieten beginnen? Ze voelen zich als sprinkhanen vergeleken bij die reuzen-ondernemers.

Daar in de woestijn van Paran krijgen Natan, Micha, Ayla en Rebecca en hun vrienden ook heel wat te verstouwen. Ze horen het klagen van de mensen. "Waarom brengt de HEER ons naar dat land?" Wat een vraag, wat een wantrouwen. Terwijl dezelfde Heer gezegd heeft: "Stuur een aantal mannen naar Kanaän, het land dat ik de Israëlieten geven zal." (Num.13:1). Beloofte! Een duurzame belofte. Geen twijfel mogelijk. Ik zál het land geven. God heeft bij herhaling een duurzaam Verbond met hun volk gesloten.

Ze horen Jozua en Kaleb indringend tegen de opgewonden mensen spreken: "Verzet u niet tegen de Heer en wees niet bang voor de bevolking van het land. Zij hebben niemand die hen beschermt, wij hebben de Heer. Niet bang zijn!" Ook zij worden heen en weer geslingerd tussen geloof en ongeloof. Zeker als ze het verloop van de woordenstrijd volgen.

Het volk staat tegenover Jozua en Kaleb. Angst, boosheid en paniek tegenover geloof en vertrouwen. De Heer belooft ze een prachtig groen land, maar ze vrezen de grootmachten. Het valt me op in het hele verhaal, dat nu de discussie tot een grimmige climax nadert, de Heer, Jahweh in beeld komt. (Num.14:10). Juist op het kritieke moment dat het volk hen met steniging dreigt, grijpt de Heer in. Hij spreekt met Mozes. Mozes staat letterlijk tussen het volk en Jahweh in. Een massale straf van de Heer, waarin Hij zegt het volk uit te roeien, wordt door Mozes' bemiddeling afgewend. "Ik smEEK U, toon uw grote trouw en vergeef dit volk zijn schuld." En de Heer vergeeft. "Ik zal vergeving schenken, zoals je vraagt."

En dan komt het groene land weer in beeld. "Niemand van hen die mij hebben afgewezen krijgt het groene land te zien. Behalve... Kaleb. "Hij is door een andere geest bezielD en Mij volkomen trouw geweest." Niet het machtsdenken, maar een andere geest! Kaleb... Het tij is gekeerd, niet het nepnieuws wint, niet de angst voor de Enakieten. God de Heer geeft weer uitzicht op het beloofde land. Maar niet de ouders van deze jongvolwassenen zullen Kanaän binnentrekken. Hun kinderen wel, al moeten zij boeten voor het ongeloof van hun ouders. Veertig jaar zijn ze gedoemd de woestijn weer in te trekken. Dat wordt hun meegedeeld op het moment dat ze voor de poort van het beloofde land staan.

De jongeren hebben de hele discussie gevolgd. Ze hebben gezien dat Mozes tussen hen en God in stond als middelaar. Ze hebben het meegemaakt dat de 10 verspieders vlakbij de tent van God het met de dood moesten bekopen. Ze zien dat uiteindelijk de meerderheid het tegen de minderheid

moet afleggen. Ongeloof, angst en nepnieuws tegenover geloof en vertrouwen. Ongetwijfeld hebben ze gekeken naar de druiven en granaatappels. Stille getuigen van het groene land dat overvloedig van melk en honing. Het land met een zuivere lucht en een gezonde bodem. De woorden van Jozua en Kaleb klinken nog na in oren. “Het is een buitengewoon goed land.” En onmiddellijk voegden ze daaraan toe: “Verzet u niet tegen de Heer. Hij brengt ons naar het groene land.”

Het kan niet anders of er gebeurt wat in de hoofden en harten van deze jongeren. Zij begrijpen maar al te goed dat zij en hun broertjes en zusjes het nieuwe land binnen zullen gaan. Niet hun ouders, ooms en tantes en misschien hun oudere broer of zus. Wat een verdriet. Wat ging er door hen heen, toen ze opnieuw door het hete zand moesten gaan, levend van manna en kwakkels. Niks druiven, granaatappels en vijgen. Veertig jaar lang de woestijn in.

En tóch...tóch gaan ze zich voorbereiden op het nieuwe land. In de tijd die volgt, bereidt Mozes hen voor volgens welke regels ze moeten leven in het groene land. Ze zullen ongetwijfeld met elkaar erover gesproken hebben dat ze als vaders en moeders en mogelijk als opa's en oma's aan de poort van het beloofde land zullen staan. Ze nemen immers een belofte mee. Het beloofde land, het land van een gezonde bodem, zuiver water en onbespoten druiven.

Wat gaat er in ónze tijd door de hoofden van jonge mensen? Angst? Angst voor een steeds slechter wordend klimaat? Voor de opwarming van de aarde? Een vervuilde bodem? Een stijgende zeespiegel? Geloven ze in nationale en internationale klimaatakkoorden? Doen China en de VS mee? Wat doen Rusland en Noord-Korea? Bepalen de journaals en praatprogramma's hun mening en hun denken? Laten ze zich leiden door het machtsdenken?

Óf... óf, zijn ze bezielde door de geest van Kaleb? Let op dat woordje 'bezielde' in vers 24 van hoofdstuk 14. Eerlijk gezegd werd mijn oog steeds weer getrokken naar deze tekst! Kaleb werd gedreven door zijn geloof in zijn Heer. Een geest van geloof en trouw. In de naam van Kaleb ligt het woordje 'trouw' opgesloten. Later, 40 jaar later, is het uitgerekend Kaleb die zich vestigt in het dal van de druiven, het Eskoldal. Uitgerekend hij verslaat drie zonen van Enak (Jozua 15:14). Groen tegenover macht!

Hoe bezielde zijn onze jongeren als het gaat om het omgaan met Gods Schepping en Zijn scheppingsopdracht? Wie vertelt onze jongeren dat hun leven een woestijnreis is. Dat ze samen met een ontelbare schare op weg zijn naar het hemels Kanaän. Het beloofde land. Wie vertelt hun dat we nu al, om maar eens een oud woord te gebruiken, dat we nu al een 'voorsmaak' van dat nieuwe land mogen beleven door duurzaam te leven. Of is het anders? Zijn het niet juist jongeren die ermee bezig zijn? Misschien moeten zij de ouderen gaan vertellen, dat...

Een toenemend aantal jongeren vraagt zich af hoe leefbaar hun planeet zal zijn in de toekomst voor mens, dier en natuur. Johan heeft onlangs in een enquête geschreven: “Droogte, wateroverlast, bosbranden, uitstervende diersoorten, wat staat ons allemaal nog te wachten? We hebben maar één aarde en daar moeten we zuinig op zijn.” In hun studentenhuys hebben ze een aantal stappen gezet. Er wordt korter gedoucht, het afval wordt gescheiden, ze dragen zo mogelijk tweedehands kleding en plastic is uit den boze. In hun badkamer staan flesjes microplasticvrije shampoo en tandpasta. Samen met enkele leden van de bijbelclub heeft Ruud het kerkbestuur voorgesteld iets 'groens' te gaan doen. “U zou bijvoorbeeld het aantal auto's op de parkeerplaats drastisch kunnen verminderen”, hebben ze geschreven. Ze wachten op een antwoord. Willen we Nederland klimaatneutraal maken, dan moeten we allemaal meedoen, vinden ze. De beloning is een schoner en stiller Nederland met

minder auto's en meer groen steden. "Als christenen moeten we voorop lopen." Zo hebben ze 't geschreven.

Ze zijn ervan overtuigd dat een betere wereld bij hen zelf moet beginnen. Gods opdracht om te zien naar de armen dichtbij en ver weg, heeft een plek in hun hart. Ellie heeft zich bewust aangemeld bij de voedselbank. Ze willen niets liever dan een evenredige verdeling van geld en voedsel in de wereld. Zorg voor de aarde heeft ene plek in hun denken. Geen nepnieuws kan hen hiervan weerhouden.

Wint de bezielende geest van Kaleb het van de angst voor de hedendaagse Enakieten? Het geloof in een nieuwe aarde is de groene weg die door de wereldgeschiedenis loopt. Jozua en Kaleb hebben die lijn vastgehouden. "Wij worden bijgestaan door de Heer", hield Kaleb de Israëlieten voor. Alleen dit geloof kan de wereld redden van armoede en onderdrukking van een veranderend klimaat, van alle denkbare pesticiden.

Wie de groene lijn volgt, wie bijbels groen denkt, weet dat er een eind komt aan de met bloed doordrenkte en over-bemeste grond. Die gelooft in een nieuwe schone aarde. Uiteindelijk waren ook Natan, Micha, Boaz daarheen onderweg. Mozes was hun leider en middelaar. Als Mozes niet hun middelaar was geweest, dan...

Johan, Ellie, Gerrie en Ruud met nog miljoenen anderen zijn onderweg, door de woestijn van het leven, naar het hemels Kanaän. Ze volgen dezelfde groene lijn. De lijn van paradijs naar paradijs. Ze stralen het geloof van Kaleb uit. In dat geloof en door de Geest geleid, kiezen ze elke dag weer 'groen'. En Jezus is hun middelaar en ...Redder! Als Hij, de eersteling, er niet geweest was...

"Ik zal vanaf nu niet meer van de wijnstok drinken, tot de dag dat Ik er met jullie opnieuw van zal drinken in het Koninkrijk van mijn Vader", zei Hij tijdens het laatste Pesachmaal. Nieuwe wijn in Gods Koninkrijk, geperst uit onbespoten druiven. Eerstelingen, misschien wel geplukt in de wijngaarden van het Eskoldal.

Amen